

G. MATHEEUSSEN, *Honderd jaar Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel 1891-1991. Een verhaal van Vlamingen in hun hoofdstad*, Tielt 1992, 224 pp.

De auteur, hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Brussel en advocaat, heeft de geschiedenis van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel geschreven. Het is geen gelegenheidsstuk geworden, maar een grondige studie. Hoewel het archief van de vereniging verloren is gegaan, heeft de auteur vrij veel gegevens kunnen bijeenbrengen uit periodieken als het *Rechtskundig Tijdschrift*, het *Rechtskundig Weekblad*, het *Journal des Tribunaux*, uit particulier archief en uit interviews. Hij heeft een dankbaar gebruik kunnen maken van de voortreffelijke werken van H. van Goethem: *De taaltoestanden in het Vlaams-Belgisch gerecht, 1795-1935* (Brussel 1990) en *De Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden* (in: *Honderd jaar Vlaams Rechtsleven 1885-1985*, Gent 1985).

Het Vlaams Pleitgenootschap werd in 1891 door Brusselse advocaten opgericht „tot beoefening der pleitkunde”. Aanvankelijk kende het een vrij groot succes (110 leden in de loop van het stichtingsjaar). Naast pleitoefeningen werden er ook voordrachten in het Nederlands over juridische en andere onderwerpen gehouden. Geregeld werden petitiees opgesteld in verband met het taalgebruik voor de rechtbanken. Het genootschap organiseerde in 1903 een „rechtskundig congres” te Brussel voor de Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden. Het aanvankelijke succes bleef niet voortduren. De pleitoefeningen werden niet talrijk bijgewoond. Het aantal leden nam niet toe in de eerste jaren van de 20ste eeuw. Gedurende de Eerste Wereldoorlog werkten verscheidene vooraanstaanden van het genootschap mee aan het activisme. Tijdens het Interbellum was de uitstraling eerder gering. Vanaf 1935 ijverde het voor de eerlijke toepassing

van de wet op het gebruik van de talen in gerechtszaken. Na lange onderhandelingen, waarbij het genootschap een niet onbelangrijke rol speelde, kwam de wet van 4 mei 1984 tot stand, die de balie te Brussel in twee Orden van advocaten splitste, een Franse en een Nederlandse.

De auteur heeft zijn onderwerp op levendige wijze voorgesteld. Hij heeft zijn bronnen optimaal benut. Op verscheidene plaatsen heeft hij belangrijke nuances kunnen aanbrengen in traditionele voorstellingen (bv. in verband met de verhouding tussen W. Thelen en het activisme en in verband met de rol van enkele Franstaligen, als Edm. Picard, in de beginjaren van het genootschap). Terecht wijst de auteur (p. 92) op het gebrek aan Nederlandstalige, juridische werkinstrumenten in het negentiende-eeuwse België. Hij vermeldt alleen de (regionaal gekleurde) vertaling van het Burgerlijk Wetboek door K.L. Ledeganck. De toestand was evenwel niet zó slecht. Van alle wetten en besluiten verscheen een „Vlaamsche” vertaling in de tweetalige *Verzameling van wetten en besluiten*, waarop alle Vlaamse gemeentebesturen een abonnement moesten nemen (Wet van 28 februari 1845, art. 5 en 6). L. De Hondt heeft in 1867 het nieuwe Strafwetboek uitgegeven met een Nederlandse vertaling. Een officiële vertaling van het Wetboek van Strafvordering werd in 1874 in het Staatsblad opgenomen. In de loop van de jaren tachtig en negentig van de 19e eeuw werden een aantal Nederlandse vertalingen van belangrijke wetten in de bijlagen van het Staatsblad geplaatst. Men kan zich afvragen of alle „flamingantische” advocaten deze publikaties bezaten en gebruikten en of zij enige belangstelling hadden voor de Noordnederlandse rechtsliteratuur. De schuld voor de culturele en taalkundige achterstand lag in de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw niet alleen bij de overheid...

Het boek is voorzien van talrijke voetnoten, van de tekst van de statuten van het Vlaams Pleitgenootschap van 1891, van een lijst van de voorzitters en van de openingsredes, evenals van een vrij uitvoerig Frans resumé. Het is een waardevolle bijdrage tot de geschiedenis van de Vlaamse Beweging in de Brusselse juridische wereld gedurende de laatste honderd jaar.

Prof. em. G. VAN DIEVOET